

Воробйова В.О.

*викладач вищої категорії,
викладач-методист, викладач історії;*

Смогла Н.В.

*викладач вищої категорії, викладач суспільних дисциплін,
Державний вищий навчальний заклад
«Білгород-Дністровський морський рибпромисловий технікум»*

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ ТА ЕТНІЧНОЇ ЄДНОСТІ, ПОЧУТТЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГІДНОСТІ ТА ГОРДОСТІ СТУДЕНТІВ ЗА СВОЮ БАТЬКІВЩИНУ ПІД ЧАС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: МАТЕРІАЛИ З ДОСВІДУ РОБОТИ

У сучасних умовах, пов'язаних з російською агресією, все більш важливою проблемою українського суспільства і держави стає виховання патріотизму, відданості загальнодержавній справі зміцнення країни, активної громадянської позиції тощо. В умовах глобалізації та стрімкого розвитку знань і технологій важливе значення набуває національне виховання молоді, спрямоване на збереження і підвищення інтелектуального, духовного потенціалу народу, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності української держави на міжнародній арені.

У результаті модернізації національної освіти, входження до єдиного європейського та світового освітнього і наукового простору, перед ВНЗ постає завдання підготовки конкурентоздатного спеціаліста, адаптованого до ринкових і демократичних відносин, здатного жити і творити в інформаційному суспільстві, глобальному світовому середовищі, бути громадянином світу і, одночасно, відданим патріотом української держави.

У Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття) одним з пріоритетних напрямів виховання визначається «формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, бажання працювати задля розквіту держави, готовності її захищати» [4].

За таких умов актуальним є формування в українській молоді національної свідомості, патріотичних почуттів, самосвідомості, національної гідності й гордості за свою Батьківщину, виховання національно-культурної толерантності як складової частини підготовки національних кадрів.

Відповідно до Закону України «Про освіту», метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу [2].

Згідно з «Концепцією національного виховання студентської молоді» виховання повинно спрямовуватись на всебічно розвинуту особистість: громадянина, патріота, високоморальну, творчу, працелюбну, фізично повноцінно розвинену, з високою професійною підготовкою, здатну до соціальної адаптації [3].

Основна мета виховного процесу в Білгород-Дністровському морському рибпромисловому технікумі – формування особистості, наділеної активною громадянською позицією, національною самосвідомістю, почуттями любові до власної Вітчизни та рідного краю, толерантного ставлення в міжетнічних

відносинах; створення умов для розвитку творчо обдарованої молоді, самореалізації в матеріальній і духовній сферах суспільного життя.

Велика увага в реалізації вище визначених завдань приділяється на заняттях дисциплін соціально-економічного циклу, які сприяють формуванню у студентської молоді цілісного розуміння принципів патріотичного виховання.

Видатний український педагог і вчений В. О. Сухомлинський закликав: «жити долею Вітчизни: з болем і гордістю, з хвилюванням і захопленням, з роздумами про особисту причетність до долі народу читати й перечитувати кожний рядок героїчної історії народу. Історія – це почуття, вічно жива сила, що створює громадянина» [8].

Практично всі теми з історії України можна використати для виховання національної свідомості молодого покоління. Але є такі, які справедливо можна назвати «уроками громадянства, українства». Наприклад, під час проведення семінарського заняття «Здобутки і прорахунки Української революції 1917–1921 рр., її історичне значення» застосовується форма проблемного семінару з елементами командної гри, що дозволяє активізувати навчальну діяльність студентів. Метод «Відкритого мікрофону» дозволяє вільно висловлювати свої думки, ознайомитися з різними точками зору щодо державотворчих процесів в Україні в 1917–1921 рр., сформулювати власну світоглядну позицію.

Важливим є висвітлення правдивої історії українського народу, повернення до культурних надбань, відкриття наново забутих пам'яток нашої спадщини, повернення імен видатних українських вчених, художників, композиторів, видатних політиків.

На заняттях з дисципліни «Економічна теорія» викладачами використовуються різноманітні інноваційні технології навчання. Наприклад, ефективним способом організації семінарського заняття з дисципліни на тему «Відтворення і зайнятість трудових ресурсів» є проведення роботи в малих групах, що формує погляди студентів на процеси зайнятості та безробіття, виховує почуття відповідальності за майбутнє своєї держави, бажання сумлінно працювати на користь українського народу. Семінарське заняття на тему «Міжнародна економіка. Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство» доцільно проводити в формі семінару-аукціону, прес-конференції або науково-теоретичної конференції. Сама тема актуальна, бо стосується майбутнього нашої країни в цілому і кожного громадянина.

Працюючи класними керівниками в студентських групах технікуму, систематично спрямовуємо виховну роботу на формування національної свідомості студентів, почуття національної гідності та гордості за свою Батьківщину, національно-культурної толерантності в міжетнічних відносинах.

Виховна робота в групі передбачає проведення тематичних виховних годин, присвячених річниці незалежності України, символам державності, народним символам, що закладалися споконвічно і сьогодні вирізняють наш народ серед інших народів. Україна буде правову державу, а молодь – це ті громадяни, які повинні активно приймати участь в усіх формах державотворення, саме тому вважаємо за необхідне проводити ряд виховних годин, присвячених вивченню законодавства України.

Конкурс творчих робіт студентів «Народжені Україною» вводить їх у світ значних постатей історії, культури, політики, науки минулого і сучасності України. Конкурс творчих робіт «Україна в Європі, Європа в Україні» залучає до участі всіх бажаючих студентів технікуму та їх керівників-викладачів. Теми висвітлюють глобальні процеси та історичні події України і Європи, роль видатних українців в загальноєвропейському процесі.

Важливим є проведення ряду виховних годин, присвячених історії рідного краю, відвідування краєзнавчого музею, картинних галерей з метою знайомства з роботами митців рідного краю та України. Виховні години «Мандрівка Одеською

областю» і «Мандрівка Україною» залучають до вивчення історії, особливостей економічних і соціальних процесів, культурної спадщини рідного краю та регіонів нашої країни.

Україна є багатонаціональною державою, тому міжетнічна толерантність, добросусідські відносини всіх націй набувають сьогодні актуальності. Для Одещини характерний багатонаціональний склад населення, значно більший, ніж середній по Україні. В Білгород-Дністровському морському рибпромисловому технікумі навчаються представники різних національностей, тому взаємовідносини студентів у великому студентському колективі залежать від рівня виховання, поваги до культури свого та інших народів, ставлення до людини незалежно від етнічної приналежності.

Тематичний вечір «Ах, Одеса, перлина у моря» і виховний захід «Національно-культурні традиції Одещини» – покликані сприяти розвитку міжетнічної толерантності та терпимого співіснування багатонаціонального населення регіону, виховання поваги до національної самобутності культури інших народів та його історії.

Отже, спрямування виховної роботи студентів на формування національно-культурної толерантності, почуття національної гордості за свою Батьківщину, національної свідомості набуває особливого значення в сучасних умовах збереження національної єдності і процвітання Української держави. Тому національно-патріотичне виховання є першочерговим завданням викладачів всіх навчальних закладів, і повинно пронизувати як освітній, так і виховний процес студентської молоді.

Список використаних джерел:

1. Конституція України – К., 1996. – 54 с.
2. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2017. – № 38-39, ст. 380.
3. Концепція національного виховання студентської молоді. Додаток до рішення колегії МОН від «25» червня 2009 р. – протокол № 7 / 2-4.
4. Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття». – К., 1994. – С. 15.
5. Бердник О. М. Національна культура як необхідна складова патріотичного виховання студентів // Виховна робота в технікумах, коледжах. – К., 2009. – Випуск 13. – С. 28-31.
6. Вишневецький О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих начальних закладів. – Дрогобич: Коло, 2003. – 528 с.
7. Литвин О. Проблеми формування національної свідомості студентів вищих навчальних закладів. // Виховна робота в технікумах, коледжах. – К., 2006. – Випуск 4. – С. 60-62.
8. Сухомлинський В. О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості // Вибр. твори: В 5-ти т. – К., 1976. – Т. 1. – С. 147.
9. Щербань П. М. Формування національної самосвідомості в сім'ї / П. М. Щербань. – К.: Т-во «Знання» Україна, 2002. – 94 с.